

Täysistunto

Maanantai 10.12.2018 klo 14.01—20.08

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2018 vp
Lakialoite LA 27/2017 vp, 48/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.27 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Ihan ensimmäisenä esitän tähän kaksi lausumaa, jotta en sitten puheeni päätteeksi niitä vaan unohda lausua.

Eli esitän tähän vastalauseeseen kaksi lausumaa:

Ensimmäinen kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tiedottamisen parantamiseksi siinä, että Valtiokonttorin ohjeistusta saadaan selkeämmäksi ja ymmärrettäväksi vahinkotapahtumien osalta.”

Toinen lausuma kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla asevelvollisuutta suorittavien turvallisuutta palvelusta suorittaessaan entisestään parannetaan.”

Arvoisa herra puhemies! Kyseessä on siis lakiesitys, jossa asevelvollisuutta suorittaessaan vammautuneella ja asevelvollisuutta suorittaessaan kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus uuteen lisäkorvaukseen. Varusmiehellä olisi oikeus saada lisäkorvauksena sotilastapaturmana tai palvelussairautena korvattavan vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvistä haitasta kertakorvaus, jonka suuruus olisi enimmillään 210 000 euroa. Varusmiespalveluksessa sotilastapaturman tai palvelussairauden seurauksena kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus henkivakuutusluontoiseen kertakorvaukseen, jonka suuruus edunjättäjän puolisolle olisi 200 000 euroa ja edunjättäjän lapselle 40 000 euroa. Jos kuolleeella varusmiehellä ei olisi puolisoa tai lasta, hänen vanhemmillaan olisi oikeus saada kertakorvauksena 20 000 euroa.

Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on hyvä, ja tämä lakiesitys on kannatettava, mutta tämä tulee liian myöhään. Tämä lakiesitys on täällä meillä nyt sen tähden, että 1.1.2017 eduskunta päätti, että kriisinhallinnassa toimiville eli rauhanturvaajille annettiin juuri samankaltainen vakuutusturva, ja se astui voimaan 1.1.2017. Kysymyksessä oli lakiuudistus, kokonaishanke, jonka mukana tämä varusmiesten asia olisi pitänyt samalla ker-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

taa hoitaa. Eli 1.1.2017 laitettiin rauhanturvaajien asiat kuntoon, mutta unohdettiin, jätettiin asevelvollisuutta suorittavat varusmiehet täysin tämän lain ulkopuolelle. Ja tämä on tässä se ongelma. Siis lakiesitys on hyvä, ja se astuu voimaan 1.1.2019, mutta huonoa on se, että se tulee kaksi vuotta liian myöhään. Tämän kaksi vuotta suomalaiset varusmiehet, jotka ovat suorittaneet lakisääteistä asevelvollisuutta, ovat olleet täysin eriarvoisessa asemassa yhdenvertaisuuden näkökannalta, kun mietitään, että rauhanturvaajat ovat saaneet korvauksia, varusmiehet eivät ja onnettomuuksia on tapahtunut, kuten muun muassa Raaseporin onnettomuus vuosi sitten, jossa menehtyi kolme varusmiestä ja lukuisat varusmiehet loukkaantuivat. Ja nyt viikko sitten, itsenäisyyspäivänä, Lapista saimme ikävän uutisen, kun kuulimme, että siellä varusmies oli menehtynyt. Ja edelleen vuoden loppuun saakka suomalaiset varusmiehet ovat niin sanotusti harmaassa tilassa, suoraan sanottuna. Heillä ei ole lisävakuutusturvaa. Meillä on vielä muutama viikko aikaa tässä. Voi tapahtua mitä vaan, ja varusmiehillä ei ole lisävakuutusturvaa. Laivatkin seilaavat tuurillaan, sanoin viime keskiviikkona, ja pyysin, että laitetaan sormet ja varpaat ristiin, että yhtäkään tapaturmaa ei tapahdu, ja sitten itsenäisyyspäivänä tapahtui.

Minkä takia sitten tämä lakiesitys tuodaan vasta nyt? Tein yli vuosi sitten, jo kesällä, ke-säkuussa 2017, lakialoitteen, koska sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä pidin pöyristyttävänä sitä, että kriisinhallinnassa olevien turvaa parannettiin mutta varusmiesten ei. Täällä eräs edustaja nosti esille sen, että ”tehän olitte itse hallituksessa, miksi ette korjannut tätä asiaa”. Yritin, minä yritin. Minä puhuin puolustusministerille, minä puhuin sosiaali- ja terveysministerille, mutta arvopohja ilmeisesti oli muuttunut eikä heitä tämä asia niin kiinnostanut. Elikkä jäin yksin taistelemaan tämän asian kanssa.

Tein lakialoitteen, ja se sai 116 allekirjoitusta. Se lakialoite on mainittu täällä hallituksen esityksessä sivuilla 6 ja 7. Voitte lukea, mitä ministeriö siihen vastaa. Ministeriö antoi lausuntonsa minun lakialoitteeseeni vasta neljän kuukauden kuluttua elikkä laittoi senkin niin sanotusti hattuhyllylle odottamaan. Jouduin itse kyselemään vastauksen perään: missä viipyy vastaus? Se tapahtui Raaseporin onnettomuuden jälkeen. Pidin pöyristyttävänä sitä, että neljä kuukautta piti odottaa sitä, että 116 kansanedustajan allekirjoittama lakialoite sai vasta vastauksen. Mutta sen jälkeen tuli hätä. Hätä tuli siitä, kun Raaseporin onnettomuus tapahtui, ja kiireellä sitten ilmoitettiin, että laki tulee ja että laki astuu voimaan 1.1.19.

Mutta kuinkas sitten kävikään? Siinä unohdettiin se, että turvaa ei ole tämän vuoden loppuun. Ja tämä on mielestäni se asia, mikä kuuluu täällä kertoa kaikille, niin että kaikki tietävät, että tätä asiaa vitkutettiin, tätä asiaa viivytettiin ja ajateltiin, että mitään ei tapahdu. Ja kun me puhumme, miten hienosti täällä hallituksen esityksessä sanotaan — ja tähän jäi kirjankansiin loppuajaksi, tulevaisuuteen saakka — niin täällä sanotaan näin: ”Yhdenmu-kaista turvan tasoa kriisinhallintapalveluksessa ja asevelvollisen palveluksessa puoltaa se, että asevelvollisuus on pakollista ja kriisinhallintaan osallistuminen vapaaehtoista. Asevel-vollisuuden suorittamisesta nuorelle ihmiselle aiheutunut pysyvä vamma voi olla koko loppuelämää rajoittava haitta. Asevelvollisen kuolema on luonnollisesti hyvin raskas me-netys myös hänen lähiomaisilleen.” Eli tähän vedoten laki on tulossa.

Tiedustelin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kun asiaa käsiteltiin yhdenvertaisuuden näkökannalta, tulisiko pyytää perustuslain asiantuntijalta vastausta siihen, vastaako tämä nyt tähän yhdenvertaisuusongelmaan, koska sehän ei vastaa siihen. Kaksi vuotta ollaan oltu pimennossa. Ei ole ollut vakuutusturvaa. Vuoden alusta astuu voimaan vakuutusturva. Tein lakialoitteen siitäkin. Se sai yli sadan kansanedustajan allekirjoituksen, että sovel-letaan tätä lakia taannehtivasti niin, että nämä menehtyneet uhrin, heidän edunsaajansa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

vammautuneet, loukkaantuneet ovat oikeutettuja korvauksiin. Se sai yli sadan allekirjoituksen. Ja kuinka kävikään viime viikolla, kun siitä äänestettiin? Vain 31 ihmistä eduskunnassa kannatti edelleen tätä asiaa, jonka toin sitten pykälänmuutosesityksenä. Eli on esitetty jo se, että taannehtivasti sovelletaan tätä lakia — ei mennyt läpi. Nyt tulee pari lausumaa. Vain tilkettähän ne lausumat ovat sinne, mutta esitänpä ne kuitenkin, ja sitten niistä taas äänestetään.

Minkä takia sitten varusmiehet unohdettiin silloin kaksi vuotta sitten? Koska rahaa ei ollut. Sanottiin suoraan, että se on taloudellisesti liian kallista. Mutta uskoisin, että siellä rauhanturvaajien takana oli myös paljon paremmat lobbarit, jotka toivat oman asiansa vahvasti eteenpäin. Kuka on puhunut varusmiesten puolesta täällä? Kuka täällä sitä tekee ja siitä kertoo? He tarvitsevat yhdenvertaisen, yhdenmukaisen vakuutusturvan, ja kaksi vuotta taaksepäin heidän turvansa pitää myös huomioida. Ja minä olen sitä mieltä, että rauhanturvaajien asia on erittäin tärkeä hoitaa. [Puhemies koputtaa] Kyllä tilanteet siellä [Puhemies koputtaa] Afganistanissa ovat vaarallisia. — Arvoisa herra puhemies, vielä jatkan aavisituksen verran tätä puheenvuoroani. — Näen, että meidän tehtävämme on tukea näitä asevelvollisia varusmiehiä, tukea vapaaehtoisesti asevelvollisuutta suorittavia naisia, siviilipalvelusta suorittavia, joista tänään myös puhuttiin, he kaikki kuuluvat tämän lain piiriin.

Ja sitten minä ihmettelen vielä niitä prioriteetteja, kun me puhumme täällä siitä rahasta. Meillä on nyt toinen vuosi peräkkäin, kun hallitus antaa 5,4 miljoonaa muun muassa paperittomien, siis laittomasti maassa oleskelevien, hoitoon. Laittomasti maassa oleskelevat saavat hoidon, ja heihin kohdennetaan resursseja. Nyt me puhumme, kun me mietimme viime viikkoa, 160 000 eurosta rahaa. Minä harvoin täällä käytän puheenvuoroja, joissa rinnastan näin selkeästi asioita, mutta nyt minun on pakko, koska minä haluan miettiä, että minä en halua antaa omia verorahojani paperittomien, laittomasti maassa olevien, palveluihin, minä haluan antaa näille varusmiehille. Jos olisi tarpeeksi rahaa, niin vaikka omaa kuvetta kaivaisin, koska tämä on kunnian asia meille suomalaisille, ja sen takia minä täällä puhun sydämeni kyllyydestä, koska minä koen myös äitinä niin, että meidän tehtävämme on puhua poikiemme puolesta. He ovat meidän poikiamme, he ovat meidän lapsiamme.

Ja vielä on se, että Valtiokonttori antaa ymmärtää, että heillä on henkivakuutusturva. MTV:n uutiset on tehnyt tänään valtavan hienon uutisotsikon, lukekaa se, niin pääsette selville, mikä tämä jutun juuri on. Ja minä toivon ja vetoan, että jos joululahjarahoja on vielä, niin hoitakaa, hyvä hallitus, tämä kuntoon.

17.36 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Itse olen puolustusvaliokunnassa jäsenenä ja varapuheenjohtajana, ja täällä on puolustusvaliokunnasta kolme muutakin kollegaa, ja puolustusvaliokunnassa annettiin lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle tästä asiasta. Jaan ikään kuin tämän ajatuksen, johon edustaja Juvonenkin tuossa viittasi, mutta en kuitenkaan rinnasta tässä varusmiespalvelusta rauhanturvaan saatikka maahanmuuttoon tai ylipäättänsä terveydenhuoltoon liittyviin kustannuksiin. Mutta minä jaan sen näkemyksen edelleenkin, että tämä asia olisi ollut otettavissa vuonna 2015 sisälle hallituksen hallitusohjelmaan, koska silloinkin oli jo nähtävissä, että isänmaan palveleminen varusmiespalveluksena tai ulkomailla rauhanturvaoperaatiossa silloin, kun jotain ikävää, todella valitettavaa sattuu, kuolemantapauksia, joita nyt nähtiin, ja nähtiin Raaseporissa... Näiden suurten onnettomuuksien keskellä varmasti me kaikki koemme voimattomuutta, surun keskellä, ja tietenkin herää kysymys, millä tavalla sitten tämä meidän vakuutusjärjestelmä auttaa ihmisiä siinä kriisin keskellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

Kun tuossa aikaisemman asiakohdan yhteydessä näistä asioista keskusteltiin, niin silloin, tahallaan tai vahingossa, haluttiin väärinymmärtää puheeni. Silloin viittasin siihen asiantuntijakuulemiseen puolustusvaliokunnassa, jossa todettiin, että takautuvan lainsäädännön vaikeus on siinä, mihinkä se raja laitetaan, koska meidän historia tuntee vuosikymmeniä taaksepäin onnettomuuksia, jotka ovat sattuneet rauhanturvatyössä tai varusmiespalveluksen aikana. Jos raja laitetaan taaksepäin, syntyy tilanne, jossa taas jotkut jäävät rajan toiselle puolelle, ja se on tässä se ongelma.

Olisin toivonut vuoden 2015 hallitusohjelmassa tämän näkeväni, en nähnyt. Toivon, että jos näihin palvelussuhdeasioihin kotimaan- tai ulkomaanpalveluksen osalta niitä aukkoja vielä jää, niin ne pystytään lopultakin tilkitsemään vuonna 2019 aloittavassa hallituksessa.

17.38 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edellä jo edustajat Juvonen ja Kari puhuivat hyvin siitä, miten tarpeellinen tämä lakiesitys on, ja olen todella iloinen, että se tässä on nyt käsittelyssä, koska — kuten tässä on tullut esille monta kertaa — silloin kun varusmiehet suorittavat asepalvelustaan, pakollista asepalvelusta, tai naiset, jotka siellä vapaaehtoisesti sen suorittavat, on totta kai valtion velvollisuus huolehtia siitä, että palvelusympäristö on turvallinen, ja jos jotain tapahtuu, niin tulee huolehtia siitä, että tämä vaikutusturva on riittävä.

Tässä nousi esille myös kysymys siitä, voidaanko lakia saattaa takautuvasti voimaan, ja itse kyllä näen, että vaikka on aivan selvä, että normaalissa lainsäädännössä sellaiset takautuvasti voimaan tulevat lait ovat aina tietyllä tavalla hankalia siinä, mihin se raja vedetään, niin tässä tapauksessa kyllä olisi hyvin selkeä ajankohta löydettävissä. Aivan kuten puolustusvaliokuntakin omassa lausunnossaan toteaa, tämä olisi voitu hyvin laittaa taantuvasti voimaan 1.1.2017 alkaen, siis samaan aikaan, kun astui voimaan laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta, missä silloin nämä varusmiehet eivät olleet mukana. Todella toivon, että näin voitaisiin edelleen tehdä, koska me tiedämme, että oli tämä Raaseporin valitettava onnettomuus kuolemantapauksineen ja nyt sitten heti sen jälkeen, kun olimme tästä edustaja Juvosen lakialoitteesta edellisen kerran puhuneet ja miettineet tätä, voisiko se takautuvasti 1.1.2017 tulla voimaan — ja toivoimme täällä, että toivottavasti tällaisia kuolemantapauksia nyt sitten ei enää yhtään tulisi — saimme itsenäisyyspäivänä kuulla suru-uutisen siitä, kuinka varusmies oli menehtynyt palvelusta suorittaessaan. Itse kyllä koen, että tässä on myös niin pienistä summista kyse, että olisi kohtuullista, että näille perheille, joissa varusmiespalveluksen aikana on nuori menehtynyt palvelustehtävästä johtuen, nämä korvaukset voitaisiin suorittaa.

17.40 Mats Löfström r: Ärade talman! Det här är ett mycket viktigt lagförslag, men det kommer i kraft för sent för de beväringar som mist livet i de tragiska olyckorna under sin värnplikt de senaste åren.

För ett år sedan i oktober dog tre beväringar i den hemska olyckan i Raseborg, och nu senaste vecka dog en annan beväring under en olycka på självaste självständighetsdagen. Det handlar om att vi respekterar de förolyckade och deras familjer på samma sätt som det är tänkt att det ska göras i framtiden.

Arvoisa puhemies! Koko lähtökohta korvausten uusimiselle oli Dragsvikissa tapahtunut taseoristeysonnettomuus, joka tapahtui viime vuoden lokakuussa. Viime viikolla äänestettiin siitä, olisivatko Dragsvikin onnettomuudessa menehtyneet olleet oikeutettuja kohtuul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

lisempiin korvauksiin. Ehdotus kuitenkin äänestettiin alas viime viikolla. Vain muutama päivä sitten Kainuun prikaatissa menehtyi jälleen yksi varusmies ja vielä itsenäisyyspäivänä. Tässäkään tapauksessa uutta, jo hyväksyttyä lakia ei voida soveltaa, sillä se tulee voimaan vasta vuoden 2019 alusta.

On tärkeää, että Suomi pitää valtiona tarpeeksi huolta heistä, jotka ovat valmiita puolustamaan maatamme. Meidän täytyy pystyä paremmin suojelemaan varusmiesten turvallisuutta. Onnettomuuksia ei voida kuitenkaan täysin välttää. Siksi olisi tärkeää, että korvauskäytäntö olisi mahdollisimman selkeä, jotta varusmiehet ja omaiset välttyisivät vaikeina aikoina byrokratialta.

Haluan kiittää edustaja Juvosta hänen tärkeästä työstään tässä asiassa.

Jag vill tacka ledamot Juvonen för hennes fina arbete i den här frågan, och därför understöder jag ledamot Juvonens förslag att riksdagen godkänner två uttalanden.

Arvoisa puhemies! Siksi kannatan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaiset kaksi lausumaa.

17.43 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Takautuvassa lainsäädännössä, erityisesti tämän tyypisessä asiassa kuin tässä on kyseessä, on äärimmäisen haasteellista arvioida, mikä on se oikea ajankohta, kuinka pitkälle taaksepäin sitä ajatusta viedään. Pidän tätä edustaja Juvosen esitystä lähtökohtaisesti toki oikeana, mutta miksi juuri sitten se 2017 on se oikea hetki? Tiedän, että täällä on näitä muutamia valitettavia tapaturmia tai tapahtumia otettu esille, että siihen se rajataan, mutta voisiko se kuitenkin olla vaikka viisi tai kymmenen vuotta, jotta ne ihmiset, jotka sinäkin aikana ovat kärsineet tai menehtyneet varusmiespalveluksessa taikka YK:n rauhanturvaamistehtävissä, saisivat sen korvauksen? On äärimmäisen hankala ajatella tätä asiaa takautuvasti.

Pidän hyvänä, että rauhanturvaajien asia saatiin kuntoon 2017, ja nyt varusmiehille tulee asia kuntoon 2019. Nämä valitettavat tapahtumat, joita tässä on käynyt, ovat tietenkin semmoisia, että aina voitaisiin katsoa taaksepäin: pitäisikö olla vielä vuosi taaksepäin. Yhdenvertaisuus näissä on toki tärkeää, mutta itse en ainakaan pysty arvioimaan sitä, mikä on siinä rajanvedossa yhdenvertaisuuteen se oikea hetki.

Toinen asia kaiken kaikkiaan on sitten, pitääkö rauhanturvaajia ja varusmiehiä laittaa vastakkain tämmöisessä asiassa. Mielestäni ei, koska molemmat tekevät suomalaiselle yhteiskunnalle tärkeää työtä. Toiselle se on velvollisuus asevelvollisuuden muodossa. Se on totta, että rauhanturvaamistehtäviin lähdetään vapaaehtoisesti, mutta sitten kun sitoumus allekirjoitetaan, silloin ei ole enää kysymys vapaaehtoisuudesta, vaan silloin tehtävä muuttuu, tehtävän luonne muuttuu, joten minusta on täysin perusteltua, että myös rauhanturvaajien etu tässä on huomioitu. Ei ole kysymys siitä, kumman edunvalvojat ovat olleet parempia, vaan kyllä minun mielestäni kaiken kaikkiaan ehkä vaan, voi sanoa, kokonaisuudessaan liian myöhään ovat tulleet nämä molemmat esitykset voimaan.

17.46 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Niin, voi voi, me voimme jossitella ja me voimme voivotella ja me voimme miettiä ja me voimme pohtia. Me voimme keskustella siitä, pitäisikö vai eikö ja juupas vai eipäs. Siis minkä takia on esitetty aikaraja 1.1.2017? Sen takia, koska silloin astui voimaan laki kriisinhallinnasta. Eliikkä johdonmukaisesti tein lakialoitteen, jota pohdin pitkään, millä tavalla toimin johdonmukaisesti, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

en tee mitään väärin vaan toimin sillä tavalla kuin lainsäädäntö edellyttää, ja se on se perustelu. Kun 1.1.2017 astui laki kriisinhallinnasta voimaan, niin 1.1.2017 tulisi olla myös varusmiehille lisävakuutusturva voimassa. Tämä oli se perustelu, ja perusteluna myös, kun kirjoitin lakialoitetta, laitoin sinne sen, että yhdenvertaisuusnäkökulma huomioiden minkä takia lakisääteistä velvollisuutta suorittava on huonommassa asemassa eli kun toinen suorittaa vapaaehtoisesti palvelusta siellä kriisinhallinnassa. Se on hallituksen esityksessä otettu yhdeksi syyksi. Elikkä kyllä tämä yhdenvertaisuus Suomessa, meidän tasavallassa, valtakunnassa on niin merkittävä asia, ja se on myös perustuslaissa.

Olen ajatellut, että kun tämä on näin suuri ongelma, että me emme pääse selvytyteen siitä, onko tässä yhdenvertaisuusongelma, niin kyllähän tämä pitää oikeuskanslerin selvittää. Elikkä jokerikorttina vielä takataskussa: minä teen tästä kantelun oikeuskanslerille, jos tämä koetaan täällä niin, että tässä toimitaan yhdenvertaisuuden näkökulmasta oikein. Minun mielestäni ei toimita oikein. Toki joku muukin saa tehdä sen kantelun, ei minun tarvitse sitä tehdä. Minä olen ihan jäävi tässä asiassa. Minä vaan näen tämän sydämellä, että meidän eduskunnan tehtävänä olisi toimia sillä tavalla kuin on oikeudenmukaista ja erityisesti kansan oikeustajun mukaista. Kysyn minä keneltä tahansa tästä tilanteesta, niin minä saan valtavasti yhteydenottoja, ihmiset ovat ihan pöyristyneitä, että miten tämä on mahdollista. Varsinkin kun muistuttaa vielä siitä, että vielä on aikaa vuodenvaihteeseen, niin koko aika on oltu näin tavallaan täysin tietämättömässä tilassa sen suhteen, mikä on se lisävakuutuksen turva. Ja erityisesti vielä, kun katsoo Varusmies-sivustoa tai ottaa Valtiokonttoriin yhteyttä, koska sieltäkin olen tietoa etsinyt, niin on hyvin hajallaan se tieto siitä, mitä se vakuutus itse asiassa korvaa. Olen myös soittanut yksityiseen vakuutusyhtiöön, ja sieltäkin on hyvin hankala saada tietoa siitä, voinko minä ottaa lapselleni vakuutuksen, joka korvaa, jos tapahtuu jotakin järkyttävää.

Mutta minä olen sitä mieltä, että totta kai kaikille. Vuonna 91 tapahtui Taipalsaassa onnettomuus, jossa hukkui seitsemän varusmiestä. 2015 Syndaleniissa tapahtui onnettomuus. Porin prikaatissa Säkylässä 27.10. tapahtui onnettomuus. Upinniemiessä 1.6.2016 tapahtui onnettomuus. Raaseporissa tapahtui vuosi sitten lokakuussa onnettomuus. Nyt tapahtui Lapissa onnettomuus. Minun mielestäni rauhan aikana on kestänyt ja käsittämätöntä, että olemme siinä tilanteessa, että onnettomuuksia tapahtuu. Raaseporin jälkeen onnettomuustutkintalautakunta antoi monia suosituksia siihen, että jokainen tapaturma ja onnettomuus olisi estettävissä ja ennakoitavissa, ja olen ymmärtänyt, että niitä on myös viety käytäntöön. Tuo Raaseporin onnettomuus on ollut järkyttävä, järkyttävä tapahtuma, ja siitä ei voi syyllisiä edes etsiä.

Mutta erityisesti: Me puhuimme täällä myös maanpuolustustahdosta, ja haluan muistuttaa teitä sellaisesta sanasta kuin perintösuru, perimäsuru, mitä ihmiset kantavat syvällä sielussaan ja vievät eteenpäin esimerkiksi sodan jälkeen. Sodan jälkeen sukupolvien ajan on edelleenkin murehdittu ja surtu niiden nuorukaisten puolesta, jotka jäivät sinne rintamalle. Minullakin on suvussani tapauksia, että on hyvin nuorena jääty rintamalle, ja nyt taas, kun tuli uutinen, että löytyi nimiläätoja ja löytyi luita: tuleeko hän nyt jo siellä arkussa takaisin. Ei tule. Kun ihmiset muistavat nämä asiat ja kunnioittavat ja arvostavat, vievät eteenpäin tätä viestiä myös nuoremmille sukupolville, niin sillä tavalla säilyy arvostus. Säilyy arvostus maanpuolustusta kohtaan ja säilyy arvostus isänmaata kohtaan. Säilyy arvostus perusasioita kohtaan, ja me näemme myös sydämellämme.

Minä näkisin, että tämä on osana myös sitä, että jos kysytään vanhoilta sotaveteraaneilta, niin he varmaan sanoisivat, että kyllä tämä kuuluu oikeudenmukaisesti olla niin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

niillä pojilla, niillä nuorilla pojilla, jotka astuvat palvelukseensa, tulee olla vakuutusturva kunnossa. Tämä kaksi vuotta on ollut pimento, tämä on ollut totaalinen pimento taaksepäin, ja minä näen, että tämä pimento tulisi korjata, ja kerran se on niin vaikeaa se taannehtiva lainsäädäntö — meillä ollaan tekemässä nyt kansanedustajien eläketurvan sopeutumisrahan muutosta, millä tavalla siellä tulee tämä taannehtivuus sitten huomioiduksi — niin kyllä tämä voidaan muulla tavalla järjestää.

Täällä eduskunnassa on selkokielellä sanottuna joululahjaroja, ja minä vetoan teihin kaikkiin, että viekää viestiä vielä edelleen sinne ryhmäänne, että hoidatte tämän asian sitä kautta kuntoon. Tämä asia on mahdollista järjestää, sitä ei tarvitse tehdä lailla, mutta laki on säädetty 1.1.2017. Se on se aikaraja, se on ikävä kyllä aikaraja. Sen minä olen lakialoitteeseeni kirjannut, ja siitä, minkä kirjoitin, myös puhun. Ja niin kuin sanoin, tämä lähtee kyllä sitten vielä eteenpäin. Haluan katsoa loppuun asti sen, onko toimittu yhdenvertaisuuden kannalta oikein, ja sen saa oikeuskansleri selvittää.

17.51 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Löfströmin tavoin kannatan edustaja Juvosen tekemiä lausumaehdotuksia.

Kuten kaikki me täällä salissa varmasti erittäin hyvin tiedämme, niin Suomen puolustuksen kivijalka on jo pitkään ollut yleinen asevelvollisuus, ja sen suorittaminen on Suomessa perinteisesti ollut rauhan aikana suhteellisen turvallista, mutta ikävä kyllä myös vakavia, jopa kuolemaan johtavia tapaturmia sattuu toisinaan, kuten erittäin valitettavasti saimme itsenäisyyspäivänä viimeksi kuulla.

Suomen ulkoiselle turvallisuudelle elintärkeän maanpuolustustahdon heikkenemisestäkin on täällä eduskunnassa puhuttu paljon. Perussuomalaiset katsovat, että päättäjien tulee tehdä kaikki voitavansa, jotta edellytykset maanpuolustustahdon säilymiselle ja kohentumiselle olisivat jatkossa olemassa. Mielestämme vähimmäisvaatimuksena on se, että asevelvollisuuden suorittaminen olisi jatkossa niin turvallista kuin inhimillisesti tarkastellen on ylipäänsä mahdollista. Ja tähän liittyy myös toinen edustaja Juvosen tekemistä lausumaehdotuksista.

Arvoisa puhemies! Kaikista jatkossa tehtävistä varotoimenpiteistä huolimatta on kuitenkin varsin todennäköistä, että tapaturmilta ei pystytä täysin välttymään tulevaisuudessa. Siksi on tärkeää, että näistä tapaturmista maksettaviin korvauksiin liittyvää tiedottamista ja ohjeistusta saadaan jatkossa kohennettua, jotta tapaturmien uhrien ja heidän läheistensä oikeusturva toteutuu ja he ovat jatkossa myös paremmin tietoisia oikeuksistaan. Tätä asiaa koskee edustaja Juvosen ensimmäinen lausumaehdotus.

Arvoisa puhemies! Katsonkin molempien lausumaehdotusten olevan hyvin tarpeellisia ja toivon eduskunnan ne hyväksyvän.

17.53 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nyt jos takautuvaa lainsäädäntöä lähdetään tekemään, niin yhdenvertaisuuden näkökulmasta pitää mielestäni kyllä laajentaa asiaa niin, että se koskee sitten aivan kaikkia ihmisiä. Ei se raja voi olla sitten 2017:kaan. Kyllä läheisten suru on ihan yhtä arvokas, on tapaturma tapahtunut sitten 2016 tai 2014. Vaikka nyt olisi mikä laki voimassa, jos lähdetään taannehtivasti lakia muuttamaan, niin yhdenvertaisuus on se periaate, millä sitten mennään. Meillä jokaisella on varmaan lähipiirissä tuttavita, joita tämä asia koskettaa. Silloin pitää kyllä tämä asia laajentaa, ja tässä edustaja Juvonen jo esittikin, että olisiko siinä rajana rauhan aikana tapahtuneet asiat. Siinä riittää oikeuskanslerilla kyllä selvittämistä, ja uskon, että meidän on täällä sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

lissa turha pohtia tätä asiaa. Annetaan oikeuskanslerin selvittää. Mutta emme me silloin voi mitään eräpäivää siihen laittaa, jos taannehtivasti lähdetään toisen ihmisen kohdalla asiaa selvittämään. Miksi toisen suru on arvokkaampi kuin toisen suru, sitä vain tässä haluan kysyä.

17.55 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Myös tulevaisuudessa on todella tärkeää, että Suomessa on yleinen asevelvollisuus ja tulee olemaankin voimassa ja voimissaan.

Järkyttäviä onnettomuuksia voi tapahtua asevelvollisuutta suoritettaessa, niin kuin olemme viime aikoinakin todenneet. Ne ovat järkyttäviä tapahtumia. Edustaja Juvonen esitti jo lakialoitteessaan, että maksettaisiin korvaus näille henkilöille, jotka joutuvat sitten tähän järkyttävään tilanteeseen, että henki lähtee ja onnettomuus on käynyt. Lakialoite, minkä edustaja Juvonen teki, oli todella kannatettava, ja sitä itsekkin kannatin ja perussuomalaiset kannattivat ja hyvin moni muukin. Se lakialoite sai paljon nimiä, niin kuin edustaja Juvonen tässä esitteli.

Nyt kuitenkin tässä on kysymys lausumista, jotka edustaja Juvonen on esittänyt. Erittäin tärkeät lausumat — kannatan lämpimästi myös niitä ja toivon, että niitä kannattaisi sitten myös suurin osa edustajista.

Rauhanturvaamista ja asevelvollisuutta suorittavia ja heidän oikeuksiaan en tietystikään halua mitenkään erottaa. Molemmat ovat tärkeitä tehtäviä. Valitettavasti niitä onnettomuuksia tapahtuu. Pitää kyllä huomioda tämä edustaja Juvosen tekemä suuri työ näitten henkilöitten kohdalla, joita tämä onnettomuus on kohdannut, ja heidän läheistensä kohdalla varsinkin. Toivon laajaa kannatusta edustaja Juvosen lausumille.

17.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Ihan ensimmäisenä minä haluan kiittää Mats Löfströmiä. Kannatitte minun lausumiani ja piditte kauniin ja hyvän, liikuttavankin puheen, kiitos siitä.

Kiitos myös RKP:n ryhmälle, että olette olleet tukenani tässä vastalauseessa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, koska muilta sitä tukea ei ole tullut. Eli arvopohja muuttui sitten siellä, ja vaikka oli ihmisiä, jotka allekirjoittivat lakialoitteeni, niin he siellä sitten kuitenkin muuttivat mieltänsä.

Tästä yhdenvertaisuudesta: Kun teillä, hyvä hallitus, on niin hirveän kiire kaikkien esitysten kanssa ollut, niin kun minä siellä nostin esille sitä, voisiko tämän perustuslaillisuuden kannalta selvittää perustuslakivaliokunnassa, onko tässä yhdenvertaisuudessa joitakin kysymyksiä, niin ”kun ei ehdi, kun tämä aika on nyt niin kiireistä ja meillä on tämä sote, mikä painaa ja hengittää tuonne niskaan”. Minun mielestäni kiire on todella paha näissä asioissa.

Mutta mikä on taannehtivuuden raja? Meille on nyt tuotu esimerkiksi tämä tiedustelulaki pikana tänne. Minä en ole mikään pitkän linjan konkari täällä eduskunnassa mutta minä ajattelin näin, että kyllähän aina löytyy keinoja ja aina löytyy mahdollisuuksia, jos me haluamme. Tänne tuotiin pikana muun muassa tiedustelulakiasia, ja vaikka aina on sanottu, että ei ole mahdollisuutta, niin kylläpäs oli mahdollisuus ja tuotiin. Eliikkä tämäkin voisi löytää jonkun mahdollisuuden.

Mikä siinä on se raja: no, tietysti lainsäädännön näkökulmasta ajateltua 1.1.2017 astui voimaan yksi lainsäädäntö, mikä oli pitkällisen työn tulos. Niin kuin tässä edustaja Elomaakin sanoi, missään nimessä näitä kahta ammattityöryhmää, ammatti-ihmisiä, ei pidä asettaa vastakkain, koska molemmat ryhmät tekevät äärettömän tärkeää työtä. Joka ikinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

rauhanturvaaja, joka laittaa oman henkensä alttiiksi toimiessaan maailmalla, ansaitsee sen vakuutusturvan.

Minä vain perään sitä oikeudenmukaisuutta, minkä takia näitä kahta lakipakettia ja lakiuudistusta ei tuotu yhtä aikaa. Se, että sanotaan, että taloudellisesti se on mahdotonta, on huono peruste, koska samalla esimerkiksi annetaan paperittomille, jotka tekevät näitä bus-si- ynnä muita juttuja, joista on puhuttu viimeisen viikon aikana, 5,4 miljoonaa. Prioriteetit eivät ole kunnossa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.